Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 3. 2014, sp. zn. 1 Co 35/2014, ECLI:CZ:VSOL:2014:1.CO.35.2014.1

Číslo: 67/2015

Právní věta:

Žaloba pro zmatečnost podle ustanovení § 229 odst. 3 o. s. ř. není přípustná proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé; takovou žalobu soud zamítne, aniž by musel nařizovat jednání.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 05.03.2014

Spisová značka: 1 Co 35/2014

Číslo rozhodnutí: 67

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Žaloba pro zmatečnost

Předpisy: § 229 odst. 3 o. s. ř.
§ 235f o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 3. 12. 2013 zamítl K r a j s k ý s o u d v Brně jako nepřípustnou žalobu pro zmatečnost podle § 235e odst. 2 o. s. ř. (odstavec I. výroku) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (odstavec II. výroku).

Rozhodnutí krajského soudu napadla včasným odvoláním matka, v němž krajskému soudu vytýkala způsob opravy odůvodnění napadeného rozhodnutí, a sice citovaného zákonného ustanovení, podle něhož krajský soud žalobu pro zmatečnost zamítl, na správné označení ustanovení § 235e odst. 2 o. s. ř. namísto původního uvedeného odstavce 1. Z uvedeného důvodu namítala nepřezkoumatelnost a nezákonnost napadeného rozhodnutí.

Otec se k odvolání matky vyjádřil tak, že navrhoval potvrzení rozhodnutí krajského soudu.

V r c h n í s o u d v Olomouci usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Podle části první, čl. II. přechodných ustanovení, bodu 1. zákona č. 293/2013, kterým se mění zákon

č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolávají-li se právní předpisy ustanovení, která se tímto zákonem zrušují, vstupují na jejich místo jim odpovídající ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních.

Podle části první, čl. II. přechodných ustanovení, bodu 2. zákona č. 293/2013, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se použije zákon č. 99/1963 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Podle čl. II. přechodných ustanovení, bodu 1. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, není-li dále stanoveno jinak, použije se občanský soudní řád ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; právní účinky úkonů, které byly v řízení učiněny přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.

Podle čl. II. přechodných ustanovení, bodu 4. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, odvolání proti rozhodnutím soudu prvního stupně vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, s výjimkou § 218c zákona, který se užije ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Novela o. s. ř. provedená zákonem č. 293/2013 Sb. nabyla účinnosti 1. 1. 2014, předchozí novela o. s. ř. provedená zákonem č. 404/2012 Sb. nabyla účinnosti 1. 1. 2013, odvolání směřuje proti rozhodnutí vydanému dne 3. 12. 2013, proto je třeba odvolací řízení provést podle zákona č. 99/1963 Sb. ve znění platném před novelou provedenou zákonem č. 293/2013 Sb., tj. ve znění účinném do 31. 12. 2013.

Odvolací soud po zjištění, že podané odvolání splňuje obecné náležitosti uvedené v ustanovení § 205 odst. 1 o. s. ř., směřuje proti rozhodnutí procesní povahy, o němž je možno rozhodnout na základě obsahu spisu, přezkoumal rozhodnutí v napadené části, jakož i jemu předcházející řízení, v souladu s ustanovením § 214 odst. 3 o. s. ř. tak učinil se souhlasem účastníků řízení bez nařízení odvolacího jednání a poté dospěl k závěru, že odvolání matky není důvodné.

Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že žalobou pro zmatečnost podanou dne 23. 10. 2013 podle § 229 odst. 3 o. s. ř. napadla matka usnesení Krajského soudu v Brně, který k odvolání otce změnil usnesení Městského soudu v Brně ze dne 5. 3. 2003 tak, že se příslušnost Městského soudu v Brně k projednání věci na Obvodní soud pro Prahu 4 nepřenáší. O rozhodnutí odvolacího soudu se matka prostřednictvím svého zástupce dozvěděla koncem července 2013. Z uvedeného usnesení vyplývá, že otec podal proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 5. 3. 2013 v zákonné lhůtě odvolání, avšak o tom, že takové odvolání bylo podáno, se matka ani její zmocněnec nedozvěděli. Podané odvolání jim nebylo doručeno, ačkoliv krajský soud v odůvodnění usnesení uvádí, že matka ani opatrovník se k odvolání nevyjádřili. Matka ani její zástupce o průběhu odvolacího řízení vůbec nevěděli, a to nikoliv vlastní vinou. Matce ani nebyla dána možnost k odvolání se vyjádřit. Na základě uvedených skutečností je zjevné, že dotčeným postupem soudu jí byla odňata možnost činit v odvolacím řízení úkony. Vzhledem k uvedeným skutečnostem je tedy možné podle § 229 odst. 3 o. s. ř. napadnout dotčené usnesení žalobou pro zmatečnost.

Městský soud v Brně usnesením ze dne 5. 3. 2013 přenesl příslušnost na Obvodní soud v Praze proto, že podáním ze dne 8. 1. 2013 matka navrhla, aby byla provedena změna místní příslušnosti postoupením věci nezletilého na příslušný Obvodní soud pro Prahu 4, v němž ona i nezl. M. pod adresou P. 4, R. 6 bydlí. Městský soud takto rozhodl podle § 177 odst. 2 odst. o. s. ř. K odvolání otce změnil krajský soud napadené rozhodnutí tak, že se příslušnost Městského soudu v Brně k

projednání věci na Obvodní soud pro Prahu 4 nepřenáší. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že z obsahu spisu vyplývá, že probíhá jednak řízení o návrhu otce ze dne 15. 6. 2010 na změnu rozsahu styku s nezletilým, podaného u Okresního soudu v Uherském Hradišti a dále o návrhu otce ze dne 25. 1. 2012 na změnu výchovného prostředí u nezletilého. Okresní soud v Uherském Hradišti po zjištění, že matka i s nezletilým se zdržují v Praze 4, přenesl příslušnost tomuto Obvodnímu soudu pro Prahu 4. Po sdělení matky, že se tato od května 2011 trvale zdržuje v Brně, přenesl příslušnost na Městský soud v Brně. Z obsahu spisu dále vyplývá, že to byl pouze Městský soud v Brně, který vůbec začal o věci jednat, u jednání v květnu 2012 vyslechl podrobně oba rodiče, u jednání dne 16. 7. 2012 provedl celou řadu listinných důkazů, ve věci byl zadán a vypracován znalecký posudek znalkyní se sídlem v Kroměříži. Městský soud v Brně poté, co provedl navržené důkazy pouze ke sdělení matky, že se tato opětovně od konce října 2012 zdržuje v Praze, přenesl příslušnost zpět k Obvodnímu soudu pro Prahu 4. Z uvedeného přehledu tedy vyplývá, že v průběhu řízení již došlo celkem 3x k přenesení příslušnosti soudu, přičemž jediným soudem, který začal ve věci jednat a prováděl dokazování, když řízení trvá již 3 roky, byl Městský soud v Brně. Tedy soud přenášející znovu svou příslušnost, navíc za situace, kdy se jedná i o návrhu otce na změnu výchovného prostředí. Za této situace není hospodárné a výslovně v rozporu se zájmy nezletilého, aby opětovně docházelo k přenesení příslušnosti zpět k Obvodnímu soudu pro Prahu 4.

Poté vydal krajský soud napadené rozhodnutí, kterým zamítl žalobu pro zmatečnost, neboť usnesení, jímž Krajský soud v Brně rozhodl o změně usnesení soudu prvního stupně a o nepřenesení příslušnosti na jiný soud, není rozsudkem ani pravomocným usnesením, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé. Věc samu představuje probíhající řízení ve věci péče o nezletilého, rozhodnutí soudu o právech a povinnostech rodičů k nezletilému dítěti, zatímco usnesením, jímž se řeší otázka přenesení příslušnosti na jiný prvostupňový soud, je rozhodnutím výlučně procesní povahy, proti kterému není žaloba pro zmatečnost přípustná z žádných důvodů upravených v ustanovení § 229 o. s. ř. Proto krajský soud nepřípustnou žalobu bez nařízení jednání podle § 235e odst. 2 o. s. ř. zamítl. O nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř., neboť kromě neúspěšné žalobkyně ostatním účastníkům náklady řízení nevznikly.

Podle § 229 odst. 3 o. s. ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout též pravomocný rozsudek odvolacího soudu nebo jeho pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jestliže mu byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Totéž platí, jde-li o pravomocný rozsudek soudu prvního stupně, proti němuž není odvolání přípustné podle § 202 odst. 2.

Podle § 235e odst. 1 o. s. ř. žalobu na obnovu řízení soud usnesením buď zamítne nebo povolí obnovu řízení. Podle odst. 2 žalobu pro zmatečnost soud usnesením buď zamítne nebo napadené rozhodnutí zruší. Zruší-li rozhodnutí z důvodů uvedených v § 229 odst. 1 písm. a), b) a d) nebo v § 229 odst. 2 písm. a) a b), rozhodne též o zastavení řízení o věci, popřípadě o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží. Platí-li důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zruší soud i toto rozhodnutí, i když nebylo žalobou napadeno.

Odnětím možnosti jednat před soudem se rozumí postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci procesních práv, která mu občanský soudní řád dává. O zmatečnost přitom jde, jen jestliže šlo o postup nesprávný a jestliže se postup projevil v průběhu řízení a nikoliv také při rozhodování. Postupem soudu v průběhu řízení je činnost, která vydání konečného soudního rozhodnutí předchází, nikoliv vlastní rozhodovací akt soudu, který má za úkol průběh řízení zhodnotit. Rozhodnutí odvolacího soudu je zmatečností postiženo nejen tehdy, jestliže k odnětí možnosti jednat před soudem došlo v průběhu odvolací řízení. Zmatečností trpí také tehdy, byla-li účastníku odňata možnost jednat před soudem prvního stupně, avšak odvolací soud nezjednal nápravu, což mohl učinit například, že účastníku umožnil vykonat procesní práva, z nichž byl postupem soudu prvního stupně vyloučen. O zmatečnost podle § 229 odst. 3 o. s. ř. jde například tehdy, jestliže odvolací soud rozhodl

o odvolání bez nařízení jednání, ačkoliv nešlo o žádný z případů uvedených v § 214 odst. 2, 3 o. s. ř.

Podle § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. jednání není třeba nařizovat, jestliže odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření, nebo jiném usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé.

Odvolací soud konstatuje, že odvolací řízení k odvolání otce, který nesouhlasil s přenesením příslušnosti Městského soudu v Brně k projednání věci ve věci nezl. M. L. na Obvodní soud pro Prahu 4, bylo rozhodnutím, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé, proto v souladu s ustanovením § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. nebylo povinností Krajského soudu v Brně k rozhodnutí o odvolání otce nařídit jednání. Jednalo se o procesní rozhodnutí, o němž bylo možno rozhodnout na základě obsahu spisu, proto nebyla účast účastníků, ani vyjádření účastníků k přezkoumání tohoto rozhodnutí nezbytná. Krajský soud v Brně tak postupem ve věci neodňal matce možnost realizovat práva účastníků řízení. Protože se jednalo o rozhodnutí procesní povahy, je věcně správný závěr krajského soudu, že v souladu s ustanovení § 229 odst. 3 odst. o. s. ř. není proti tomuto procesnímu rozhodnutí žaloba pro zmatečnost přípustná.

Nad rámec posouzení věcné správnosti o přípustnosti žaloby pro zmatečnost se vrchní soud ztotožňuje s důvody uváděnými v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21Nd 2/2013, že okolnost, že se matka z původního bydliště spolu s nezletilým odstěhovala a je přihlášena k trvalému pobytu v jiném městě, nemůže být sama o sobě důvodem pro přikázání věci soudu, v jehož obvodu nyní s nezletilým dítětem bydlí. Důvodem pro takový postup nemohou být ani její osobní nebo majetkové poměry. Takovým postupem by nebylo dosaženo hospodárnějšího, rychlejšího ani po skutkové stránce spolehlivějšího a důkladnějšího projednání věci. Proto je žaloba pro zmatečnost podaná matkou proti usnesení, proti kterému není žaloba pro zmatečnost přípustná, obstrukčním postupem matky, jímž dosáhla zejména prodloužení řízení o návrhu otce ve věci nezletilého dítěte o další rok.